

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ...

Ανανεωθούμε

Θ αλέγε κανείς ότι οι **Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας** μπήκαν για τα καλά στη ζωή μας. Ακούμε παντού γι αυτές, όλοι συζητούν για τις προοπτικές, τους στόχους την ανάγκη, διαβάζουμε στις εφημερίδες ρεπορτάζ με ωραίες εικόνες... Ωστόσο μένουμε εκεί! Γιατί η αλήθεια είναι ότι Ανανεώσιμες Πηγές ακόμη και Ανανεώσιμες Πηγές δε βλέπουμε!... Την εποχή που όλοι επιταχύνουν κι ανεβάζουν στροφές, στη χώρα μας συζητάμε, φιλολογούμε, φιλοσοφούμε, ακόμα και νομοθετούμε, αλλά το αποτέλεσμα είναι κάτι λιγότερο από τη γνωστή φράση... 'μηδέν εις το πηλίκο'! Γιατί μόνο ως 'μηδέν εις το πηλίκο' θα μπορούσε να θεωρηθεί κανείς το γεγονός ότι ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση βάζει φιλόδοξους, υποχρεωτικούς στόχους για τα επόμενα λίγα χρόνια, και διάφορες χώρες κάνουν ακόμα ταχύτερα βήματα τραβώντας την προσοχή στο νέο ενεργειακό τοπίο, στην Ελλάδα οι ρυθμοί επιβραδύνονται! Μα πώς το καταφέρνουμε άραγε αυτό? Μας έφταιγε η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου που είχε καθυστερήσει, μας έφταιγε το χωροταξικό που δεν υπήρχε και σε όλα αυτά αποδίδονταν οι ευθύνες ολιγωρίας της χώρας μας. Και τώρα? Τώρα που έχουμε και νομοθετικό πλαίσιο με ισχυρά οικονομικά κίνητρα και χωροταξικό και χιλιάδες επενδυτικών σχεδίων κατατεθειμένων που αναμένουν στα συρτάρια για μια έγκριση ή ακόμα χειρότερα, εγκεκριμένες άδειες ανενεργές, παρόλα αυτά, εγκαταστάσεις ανανεωσίμων δε βλέπουμε να ξεφυτρώνουν σα τα μανιτάρια όπως θα περίμενε κανείς...ή όπως βλέπει κανείς να γίνεται σε άλλες χώρες του εξωτερικού, όπου τα φωτοβολταϊκά κατακλύζουν τις στέγες των σπιτιών ή οι ανεμογεννήτριες διαμορφώνουν ένα νέο τοπίο μιας σύγχρονης αισθητικής αντίληψης.

Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν πολλά τραύματα του παρελθόντος που έχουν κάνει τις κοινωνίες μας δύσπιστες. Βιομηχανίες που ρύπαιναν ανεξέλεγκτα και που προκάλεσαν περιβαλλοντικές καταστροφές, νομοθετικό έλλειμμα ή νομοθετική ασυδοσία που οδήγησαν σε σημαντική υποβάθμιση ή και καταστροφή του φυσικού πλούτου, περιβάλλοντος, αισθητικής, βλάβες στην υγεία από βιομηχανικές και άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες επιχειρηματικές, οι οποίες ίσως δεν ήταν γνωστές από την αρχή και αποδείχθηκαν επιστημονικά με το πέρασμα του χρόνου. Έτσι συχνά η καχυποψία προβάλλει στη χώρα μας πρώτη και καλύτερη σε κάθε τί καινούριο ή διαφορετικό, ειδικά όταν πρόκειται για τεχνολογία, για επενδύσεις κλπ.

Βέβαια πολλά έχουν αλλάξει πλέον σε ό, τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και της υγείας. Κατ' αρχήν ένα πολύ απαιτητικό νομοθετικό πλαίσιο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που πολλοί το χαρακτηρίζουν 'βαρύ' ίσως και δύσκολο να ακολουθηθεί από χώρες που παρουσιάζουν σημαντική υστέρηση, που ωστόσο είναι εδώ, αποτελεί θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η μη συμμόρφωση σ' αυτό συνεπάγεται συνέπειες και κυρώσεις, οικονομικές και όχι μόνο. Μέσα σε αυτό το δυνατό νομοθετικό πλαίσιο αποτυπώνονται πλέον αλλαγές νοοτροπίας οι οποίες ήταν ανύπαρκτες στο παρελθόν.

- Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αρχή 'ο ρυπαίνων πληρώνει', όπου το κόστος μιας περιβαλλοντικής ζημιάς ακολουθεί και επιβαρύνει τον ρυπαίνοντα σε κάθε περίπτωση.
- Επίσης η έννοια που επιφέρει μεγάλες αλλαγές είναι η έννοια του κύκλου ζωής, σύμφωνα με την οποία κάθε προϊόν ή κάθε δραστηριότητα οφείλει να 'μετρηθεί' περιβαλλοντικά και να αποδείξει ότι δεν καταστρέφει το περιβάλλον σε όλο τον κύκλο ζωής και όχι μόνο στην λειτουργική περιόδό του.
- Αλλά ακόμα κι ένα ιδιαίτερα απαιτητικό πλαίσιο το οποίο απαιτεί την ύπαρξη μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για κάθε επένδυση ή έργο που μπορεί να επιβαρύνει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο το περιβάλλον.

Η πρόοδος που έχει γίνει λοιπόν σε σχέση με το παρελθόν σε αυτό τον τομέα είναι μεγάλη.

Στη χώρα μας βέβαια έχουμε μακρά παράδοση όχι μόνο στο "να παίζουμε καθυστερήσεις" ως προς την υιοθέτηση νομοθεσιών που αποφασίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και κυρίως ως προς την ορθή τήρηση κάθε νομοθεσίας, ευρωπαϊκής και εθνικής. Οι παραβιάσεις γίνονται συχνά ο κανόνας, με "χρυσά παραδείγματα" αυτά της αυθαίρετης δόμησης, των καταπατήσεων δασών, και πολλά άλλα, που συντηρούνται μέσα στα χρόνια, χωρίς αντιμετώπιση και ουσιαστική πρόοδο.

Έτσι αυτό το τοπίο ίσως να είναι ο λόγος που τελικά συντηρείται η καχυποψία του Έλληνα σε κάθε τι που βλέπει να γίνεται κοντά στην αυλή του. Γιατί πλέον νομίζω ότι για κάποιες αντιδράσεις της κοινωνίας και των πολιτών, μόνο σε τέτοιες καταβολές ψυχολογικού χαρακτήρα πρέπει να αναζητήσουμε τα αίτια τους. Και μια και φιλοξενούμαι στα Ανεμολόγια, τι πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων, προς διερεύνηση αντιδράσεων, από τις αντιδράσεις τοπικών κοινωνιών για την εγκατάσταση ανεμογεννητριών?

Αντιδράσεις και προσφυγές στα ανώτατα δικαστήρια της χώρας, ικανές να φρενάρουν εγκεκριμένες επενδύσεις που έχουν τηρήσει όλες τις διαδικασίες της νομιμότητας, των αδειοδοτήσεων από εθνικές αρχές, οι οποίες όμως σκοντάφτουν στις αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών.

Όταν όμως αρχίσει ένας τέτοιος πόλεμος, και η διαμάχη έχει φτάσει στα δικαστήρια είναι ήδη αργά και το κακό έχει γίνει, καθώς πλέον αναδεικνύεται σε έναν πόλεμο ισχύος, πολύ συχνά και πολιτικών παιχνιδιών μεταξύ των εμπλεκομένων, οι οποίοι φιλοδοξούν την ηρωποίησή τους στην τοπική κοινωνία μέσα από έναν αγώνα ακύρωσης μιας επένδυσης, ενίοτε δε ίσως και πολλά περισσότερα...

Παλιά σύνδρομο και κατάλοιπα μιας νοστροπίας που έλεγε πως κάθε επένδυση στη γειτονιά μας κάνει κάποιο κακό, που ακόμα κι αν δε το αντιλαμβανόμαστε, κάποια στιγμή θα αποδειχθεί ως τέτοιο! Κάποια στιγμή όμως πρέπει επιτέλους να βάλουμε στην άκρη ξεπερασμένες αντιλήψεις και φοβίες, μικροπολιτικές και σκοπιμότητες, αλλά και να αποτινάξουμε μύθους που μας εγκλωβίζουν και μας κρατάνε πίσω σε έναν αγώνα δρόμου όπου οι ανταγωνιστές μας βρίσκονται ήδη χιλιόμετρα μπροστά μας. Οι αντιδράσεις, οι φοβίες και τα σύνδρομα που καταγράφηκαν στην ελληνική επικράτεια κατά των νέων περιβαλλοντικών τεχνολογιών και δη των ανεμογεννητριών, θα μπορούσαν σίγουρα να γεμίσουν ένα πολύ ενδιαφέρον ανθολόγιο. Αποκορύφωμα των επιχειρημάτων, αυτό που έχει να κάνει με τις συμπεριφορές αναπαραγωγής των συμπαθέστατων αιγοπροβάτων, όπως τόσο γλαφυρά έχει παρουσιαστεί σε παλιότερο άρθρο στα Ανεμολόγια με τον τίτλο «Το σύνδρομο της gay κατσίκας»! Θέατρο του παραλόγου? Ίσως....

Ωστόσο σε κάθε περίπτωση εκείνο στο οποίο χρειάζεται να πέσει το βάρος και η προσοχή είναι η ενημέρωση και η εκπαίδευση. Γιατί δε μπορούείς να αποτρέψεις τους φόβους που προκύπτουν στον πολίτη από σκόπιμες ή όχι δαιμονολογίες, παρά μόνο ενημερώνοντας.

Δεν είναι βέβαια πάντα εύκολη η ενημέρωση που αφορά ένα τεχνικό ζήτημα. Ωστόσο το θετικό σήμερα είναι η μεγάλη ευαισθητοποίηση του κόσμου για τα ζητήματα του περιβάλλοντος. Αυτό που πρόσφατα καταγράφεται όμως ως ανησυχία και φόβος από τους Έλληνες πολίτες και ως ζήτημα υψηλής προτεραιότητας, είναι μάλλον μόνο το πρώτο βήμα από τα πολλά που πρέπει ακόμα να γίνουν. Όλοι έχουμε ακούσει για τις κλιματικές αλλαγές, ίσως μάλιστα έχουμε αρχίσει και να τις αναγνωρίζουμε μέσα από τα ακραία καιρικά φαινόμενα, τις ξηρασίες, τους καύσωνες, τη λειψυδρία από τη μια και τις πλημμύρες την άλλη, αλλά αυτές είναι μόνο οι διαπιστώσεις.

Αυτό που χρειάζεται να γίνει αντιληπτό με απλό τρόπο στον μέσο πολίτη είναι το πώς αυτές οι ακραίες αλλαγές και οι μεγάλες απειλές που μας απειλούν όλους, συνδέονται με την καθημερινότητά του, τις συνήθειες, τις επιλογές του.

Κι αφού συμφωνήσουμε όλοι ότι πχ. δε μπορούμε να φανταστούμε τη ζωή μας χωρίς ηλεκτρισμό ή ότι δε μπορούμε να γυρίσουμε στην εποχή χωρίς αυτοκίνητο, να δούμε με ποιον τρόπο θα εξασφαλίζουμε στο μέλλον το ίδιο αυτό επίπεδο ευζωίας. Χρειάζεται λοιπόν να συγκρίνουμε ποιοτικά και ποσοτικά την επίδραση ενός εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος όπως αυτό της Μεγαλόπολης ή της Πτολεμαίδας με τις νέες τεχνολογίες πχ των ανεμογεννητριών ή των φωτοβολταϊκών ή της γεωθερμίας, ή να βάλουμε στην κουβέντα τα κριτήρια με τα οποία θα περιορίσουμε τη χρήση των ορυκτών καυσίμων και των εκπομπών τους από τα αυτοκίνητα και τις μεταφορές, εντός και εκτός πόλεων.

Και οι επιλογές πρέπει να είναι επιλογές όχι μόνο προσωπικές του καθενός μας, αλλά και της ίδιας της κοινωνίας, της τοπικής και της ευρύτερης.

Κι εδώ ο ρόλος του πολιτικού κόσμου αναδεικνύεται κρίσιμος και καθοριστικός.

Είναι οι πολιτικοί αυτοί που πρέπει πρώτοι να αντιληφθούν όσα συμβαίνουν ανά τον κόσμο, στον χώρο της επιστήμης, της τεχνολογίας, της καινοτομίας, του περιβάλλοντος, των επενδύσεων. Και αυτοί που με τη βοήθεια των επιστημόνων να τεκμηριώσουν τις πολιτικές τους προτάσεις και επιλογές. Στις οποίες όμως πριν προχωρήσουν πρέπει να ενημερώσουν, να πείσουν και να κάνουν συμμετόχους τους πολίτες. Γιατί, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δε πρόκειται για την κατασκευή ενός ακόμα δρόμου ή μιας ακόμα γέφυρας. Πρόκειται για επιλογές που σχετίζονται με τον τρόπο με τον οποίο έχουμε δομήσει την καθημερινότητά μας και με δραστικές αλλαγές στις οποίες πρέπει να συμφωνήσουμε και να συναινέσουμε όλοι. Η ειδοποιός διαφορά σε αυτές τις αποφάσεις είναι ο χαρακτήρας του επείγοντος που προκύπτει από το μέγεθος της περιβαλλοντικής απειλής.

Στη χώρα μας οι ρυθμοί φαίνεται ότι είναι αργοί. Όχι μόνο της ουσιαστικής ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που αναφέραμε προηγουμένως, αλλά κυρίως της προσαρμογής μας με τις επιταγές των καιρών και της ικανότητάς μας να λαμβάνουμε έγκαιρα τα μηνύματα και να προχωράμε μπροστά. Αρκούμαστε στο ρόλο αυτού που τρέχει ασθμαίνοντας να προλάβει και δε διεκδικούμε το ρόλο αυτού που προχωράει μπροστά και που ανοίγει δρόμους.

Διαβάζουμε και συζητάμε όλοι γι αυτούς τους περίφημους στόχους της Ευρώπης για το 20-20-20, της εξοικονόμησης, των ΑΠΕ, της μείωσης των εκπομπών CO2 και μάλλον ξεφυσάμε με ανακούφιση που για τη χώρα μας ο στόχος είναι κατά τι χαμηλότερος, στο 18% για τις ΑΠΕ. Έχουμε κατατεθειμένο επενδυτικό ενδιαφέρον που ξεπερνά κατά πολύ αυτόν το στόχο, αλλά στην πράξη είμαστε κολλημένοι στη γραμμή εκκίνησης. Ίσως για άλλη μια φορά, όταν θα πλησιάζει το 2020, να τρέχουμε να πιάσουμε αγωνιωδώς το 18%. Θα είναι όμως έστω κι έτσι επιτυχία? Τι στιγμή που άλλες χώρες, περιφέρειες, πόλεις βάζουν πολύ υψηλότερους στόχους?

Για άλλες χώρες, ο ευρωπαϊκός αυτός στόχος μοιάζει να είναι πολύ λίγος. Μόνο έτσι εξηγείται ότι όλο και αυξάνουν οι χώρες που βάζουν στόχο την πλήρη απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα μέσα στα επόμενα χρόνια, όπως η Σουηδία, Ισλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία.

Αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο, υπάρχουν περιοχές της Ευρώπης που έχουν ξεπεράσει ήδη κατά πολύ τον μέσο όρο του ευρωπαϊκού στόχου για το 2020 και πάνε για ακόμα ψηλότερα. Και δε το κάνουν μόνο από ρομαντισμό κι ευαισθησία αλλά με την προοπτική της οικονομίας του αύριο και με όρους ανταγωνιστικότητας στην εποχή που έρχεται. Θέλουν να είναι αυτοί που θα βρεθούν στην γητική θέση, που θα οδηγήσουν το άρμα, που θα ωφεληθούν όχι μόνο με περιβαλλοντικούς, αλλά και με οικονομικούς και αναπτυξιακούς όρους.

Ακόμα και οι πόλεις μπαίνουν δυναμικά σ' αυτό το ράλι. Δήμαρχοι ενημερωμένοι και οραματιστές που θέλουν να κερδίσουν τα εύσημα της περιβαλλοντικής φροντίδας και πρωτοπορίας. Δήμαρχοι που δεν έχουν βγει από τις σελίδες του National Geographic, αλλά που μπαίνουν στον κόπο να πιάσουν τον σφυγμό της εποχής, να αφουγκραστούν τα μηνύματα, να ενημερωθούν, να καταλάβουν και να σπρώξουν τα πράγματα σε όφελος των πολιτών, τολμώντας ακόμα και μέτρα που δεν είναι πάντα δημοφιλή κι ευχάριστα. Φαίνεται όμως πως εκείνο που επιτυγχάνεται είναι ένα μίνιμουμ συμφωνίας και συνεννόησης γύρω από τις διαπιστώσεις και τις ανάγκες. Και όταν επιτευχθεί αυτό, κατόπιν η συμφωνία στα μέτρα και τις δράσεις έρχεται πολύ πιο εύκολα.

Έτσι ο Δήμαρχος της Νέας Υόρκης συζητά και προωθεί την εγκατάσταση ανεμογεννητριών κατά μήκος της πόλης, αλλά και στους ουρανοξύστες και στις γέφυρες της πόλης! Ένα καινούριο ενεργειακό-περιβαλλοντικό...αξεσουάρ που πιθανώς θα αλλάξει την εικόνα της πόλης προς όφελος της οικονομίας και του περιβάλλοντος! Πόσο μακρινή και εξωτική εικόνα βγαλμένη από ταινία επιστημονικής φαντασίας μοιάζει όλο αυτό σε μια χώρα όπως η Ελλάδα που προσπαθεί να κρύψει από κάθε θέα τις ανεμογεννήτριες και τα φωτοβολταϊκά!...

Μιας χώρας που η θέα των φουγάρων δίπλα στις πόλεις δε φάνηκε να την ενοχλεί για πολλές δεκαετίες, τώρα ξεσηκώνει κινήματα κατά των νέων φιλοπεριβαλλοντικών τεχνολογιών και ενοχλείται από την αισθητική ρύπανση της εικόνας των ανεμογεννητριών.

Μα μήπως πρέπει να αρχίσουμε να τις βλέπουμε φιλικά και με θετικό μάτι? Μήπως πρέπει να τις φέρουμε πιο κοντά μας, και να νιώσουμε περηφάνια αν μπορέσουμε να εγκαταστήσουμε κοντά στις πόλεις μας μερικές σειρές ανεμογεννητριών προκειμένου να γλυτώσουμε από κάποια λιγνιτικά φουγάρα κάπου αλλού? Μήπως να κάνουμε αυτή τη μόδα της νέας εποχής και να αγναντεύουμε με χαρά τις ανεμογεννήτριες στις κορυφογραμμές των λόφων γύρω από τις μεγαλουπόλεις μας με καμάρι και χαρά? Ή ακόμα περισσότερο, και μέσα στις πόλεις? Στέγες από φωτοβολταϊκά κελιά και ανεμογεννήτριες στα ψηλά κτίρια? Όχι δε πρόκειται για εικόνες επιστημονικής φαντασίας. Πρόκειται για το όραμα πολιτικών και τοπικών αρχόντων σε άλλα μέρη της γης, που όμως κάνουν τον κόπο να αφουγκραστούν την εποχή, να συμβουλευτούν τους επιστήμονες, να σκεφτούν και να προτείνουν, που μπορούν να οραματιστούν και να εμπνεύσουν, να 'παρασύρουν' τους πολίτες σε αλλαγές πρωτοπόρες....

Μακριά από μας θα μου πείτε όλα αυτά? Δυστυχώς ναι. Βλέπετε οι δικοί μας πολιτικοί και τοπικοί άρχοντες έχουν να τρέξουν σε αγώνες δρόμου για το ποιος θα προλάβει να παρευρεθεί σε περισσότερες εκδηλώσεις, πίτες, χορούς, πάρτυ για να κερδίσει σε πόντους αναγνωρισιμότητας. Οπότε πού καιρός για διάβασμα, μελέτη και ενημέρωση για τα όσα συμβαίνουν στον κόσμο?... Μήπως να ζητήσουμε σε μεταγραφή τον Δήμαρχο της Νέας Υόρκης, μπας και νιώσουμε κι εμείς, λίγο αέρα στα πανιά μας?

